1. Inledning

1a. Uppsatsens disposition

Jag har vävt in de fem punkterna ur Instruktioner till kandidatuppsats i uppsatsen på följande sätt;

Punkt 1. ”Hur skapandet av den egna skönlitteraturen gått till” finns under rubrikerna **Arbetsprocess och framväxt av manus** och **Teoretiska och praktiska kunskaper som påverkat mitt skrivande.**

Punkt 2, ”Hur teoretiska och praktiska kunskaper inom litterärt skapande har påverkat den skriftliga framställningen” finns under rubriken **Teoretiska och praktiska kunskaper som påverkat mitt skrivande**

Punkt 3. ”Hur olika berättartekniska och/eller stilistiska metoder har tillämpats” finns under rubrikerna **Arbetsprocess och framväxt av manus** och **Teoretiska och praktiska kunskaper som påverkat mitt skrivande.**

Punkt 4. Skribentens behov av ytterligare kunskap finns under rubriken **Utvecklingsområden.**

Punkt 5. Hur respons och handledning har påverkat arbetet med manus finns under rubrikerna **Arbetsprocess och framväxt av manus** och **Teoretiska och praktiska kunskaper som påverkat mitt skrivande.**

1b. Kort nulägesbeskrivning/resumé

Jag sökte in till Författarskolan med en projektidé som jag, fram till skrivande stund har stannat kvar vid. Mer eller mindre. *Människan som är rädd för att leva* är ett centralt tema. Detta tema har reviderats ett antal gånger men fungerar också som en grund att återkomma till.

En kort resumé; i nuläget handlar det om *eonen* (en sorts ljusvarelse - ett begrepp inom den religionsfilosofiska inriktningen gnosticismen) Sofia som vill lämna sin ikon i vilken hon sitter fast, i en kyrka i Sverige. Hon vill ned på jorden, ut till människan för att känna och uppleva hur det är att vara människa. Hon vill också följa en städerska i samma kyrka, fröken Iris Sommer. Efter varningar från den gnostiska universums eoner och prövningar från den kristna himlen får Sofia komma ned på jorden. För att få komma ned till jorden tvingas Sofia glömma sitt sanna ursprung, att hon är en eon. Hon tror nu att hon är en vanlig ängel från den kristna världen, inte en eon som hon egentligen är. Hon får ett år till sitt förfogande och ska

sedan återvända till ikonen. Året som följer är det som boken handlar om, de jordiska prövningar Sofia utsätts för och hur relationen mellan den kunskapshungriga, cyniska och moderna fröken Sommer och eonen/ängeln Sofia utvecklas.

2. Idé till bok

Från början var historien skriven som en teaterpjäs. Efter att ha blivit inspirerad av Strindbergs *Ett drömspel* där Indras dotter besöker människan på jorden fastnade pjäsen på minnets näthinna och när jag skulle påbörja ett manusprojekt i den studiecirkel jag då medverkade i växte pjäsen fram.

Vid samma tid (i slutet av nittiotalet) drev jag också en teatergrupp tillsammans med andra. I samband med ett uppdrag från Adolf Fredriks församling där vi skulle skildra kyrkans skilsmässa från staten (1998) med en historisk tillbakablick på kristendomens utveckling och dess förhållande till makt genom århundradena (tror pjäsen marknadsfördes med orden ”Ett fartfyllt medley med kyrkohistoriens största hits”) – handlade en av scenerna jag skrev om ett möte mellan jungfru Maria som staty och synderskan Eva som modern kvinna och städerska i kyrkan. Scenen fick bra mottagande, speciellt från kvinnliga präster. Grunden till scenen lades vid de möten vi hade med Adolf Fredriks präster (manliga) som gav mig feministisk litteratur utan att jag efterfrågade det. Behovet av att skildra kvinnans ställning i den kristna världen verkade däremot vara efterfrågad, i alla fall från de präster vi samarbetade med.

Boken jag fick är skriven av teologie doktor Eva Åsberg och heter ”Skapad till Guds avbild”. Vid läsning blev jag berörd av den kulturella ensamhet och isolering den västerländska kvinnan har växt upp i, där madonnan hyllats (separera ”goda” kvinnor) och horan förkastats (från ”dåliga”). Hur kvinnor har separerats och särskilt sig från varandra för att inte bli ytterligare exkluderade från samhället. Ensam blir den goda modern, ensam blir den dåliga horan – eftersom ingen av dem får definiera sig själva. Deras egna erfarenheter tigs ihjäl, av dem själva och av samhället. Framförallt bidrar åtskillnaden mellan horan och madonnan att kvinnan inte kan integrera sina olika sidor. Så vad händer om en vänskap börjar spira mellan en hora och en madonna? Detta ville jag undersöka vilket ledde mig till att skriva scenen om ett möte i kyrkan mellan två kvinnomyter. Och det är nog denna frågeställning jag fortfarande arbetar med.

Från början i Stockholm: jag skriver en sagopjäs om Jungfru Maria som längtar ut till människornas värld, att leva och känna och uppleva. Hon möter städerskan Eva i samma kyrka och tillsammans ger de sig ut i det samtida moderna Sverige. De rymmer från kyrkan

på Evas cykel. Man kan kalla det en sagoaktig roadmovie på cykel, eller varför inte en svensk Thelma och Louise på två hjul.

3. Arbetsprocess och framväxt av manus

Väl i Lund överger jag, i början av höstterminen 2011, sagoformen. Det blir istället modernt hela vägen. Synderskan och äppeläterskan Eva blir nu en lärare med trassliga nerver på en gymnasieskola. Det första kapitlet inleds med ett lärarmöte med en rektor som ställer höga krav på Eva. Hennes mentorselev Faraz är ett stort problem.

Östen Bengtsson, rektor, knackade med pennan i bordet, flackade med de rödsprängda ögonen och harklade sig.
-Jag vill inte behöva upprepa nödvändigheten av att vi håller tiden. Inget sidoprat. Så, hur går det för Faraz?
Nu rörde det sig i den tidigare så entusiastiska gruppen. En skakade på huvudet, en annan ritade små djävlar i sin kalender. Eva kände genast av sin mage. Varför idag? Varför?
-Katastrof! Jag säger det rent ut. Katastrof! Han går inte att ha i klassrum! Går *inte* att ha i klassrum! upprepade Birgitta, lärare i matematik, strax bredvid Eva.
(…) Östen nickade och vände sig mot Eva som böjde ner huvudet mot närvarolistan.
-Och vem är mentor? frågade Östen med blicken på Eva.
Eva räckte upp handen, svagt.
-Jag. Det vet du, Östen. Det vet ni alla.
Mumlet avtog sakta bland kollegerna.
(…) Eva drog in andan och öppnade munnen som mekaniskt rörde sig, det var som om rösten kom före läpprörelserna.

Jungfru Maria blir en invandrarkvinna från Iran med namnet Maryam, mor till Faraz och gift med psykiskt sjuk man. Här nedan ett möte mellan läraren Eva och föräldrarna med sonen i sällskap på ett s k utvecklingssamtal.

”Eva satte sig snabbt ner, blev nervös av de här föräldrarna. Hon tyckte mamman var svår att handskas med. Hennes tystnad och passivitet gjorde Eva tafatt . Hon verkade så uppgiven. Och det smittade. Trots sina över 350 akademiska poäng med spets i flera kurser satt Eva nu här, sju år senare, och slogs mot upplevelsen att just i detta ögonblick knöts en brunmönstrad ylleschal hårt runt hennes eget huvud. ”

På mötet blir pappan mycket arg och misshandlar sonen. Mamman Maryam (alltså Jungfru Maria, ska det visa sig senare) reagerar.

”Då reste sig Maryam. För första gången. Hon böjde sig fram mot Amin och skrek på persiska ett och samma ord. Schaletten föll av henne, och det silvergrå håret hängde fritt runt hennes förvridna ansikte.

Parallellt med denna nutidshistoria tänkte jag mig tillbakablickar till Jungfru Marias egen tid, runt år 0. Hur hon går i öknen. Flyr.

”Ökensand, sandstormen täpper till ögon, öron, näshål. Hettan vit, skär in i huden. Måste ha vatten, klarar sig inte länge till. En lång väg till nästa vattenhål. Kamelerna vaggar tysta bredvid, deras hud klarar hettan bättre. Rester av sandaler, på hennes fötter, svarta.”

Och, samtidigt med detta, även flashbacks från läraren Evas barndom. Hur hon sitter med sin farmor i kyrkan, lyssnar på predikningar och ser på en staty.
Vid den första textinlämningen till handledare nummer 1 fick jag en respons som gav mig kluvna känslor. Dels handlade den om att skildringar av lärares vardag var ett uttjatat tema/ämne. Vilket jag inte höll med om eller håller med om. Men övrig respons från handledaren var mycket bra och sammanfattningsvis handlade det om begreppet övertydlighet.
Handledaren skrev bland annat att texten innehöll *”…för mycket information om hur Eva känner och reagerar i olika situationer. Situationerna berättar i sig om hur hon förnimmer och upplever, eftersom hennes gestalt mestadels är huvudperson och perspektiv i texten.”*
Yttre liv ställs mot inre liv, således, och balansen mellan de två kan ibland bli svår att skildra. Denna första version blev också svår att fortsätta på. Framförallt, berättelsen blev komplicerad. Minst tre parallellhistorier varav två upplevdes övermäktiga att klara. Jag tappade tråden, den ursprungliga. Det tillkom många nya teman; flyktingproblematik, skolan, rasism, sexism, religion, historia….
Jag återgick till sagoformen. Ville också närma mig det lyriska igen. En av anledningarna till varför byte av handledare då skedde.
Sagogenren hjälpte min historia framåt. Psykologiserandet innan hindrade berättandet. Och sagoformen hjälpte berättelsen vidare. Så, jungfru Maria blir återigen en staty. Eva blir kvar men nu förklädd till en Iris Sommer, fortfarande städerska i kyrkan. I en saga, men en samtida sådan.
Och första kapitlet skrivs för ett andra textmöte samt ny handledare. Jag var ganska bekant med den kyrkliga miljön sedan tidigare, då vi spelade i Adolf Fredriks kyrka i ”vårt fartfyllda medley”. Sagogenren blev tydlig. Från psykologisk realism till magisk realism, kanske man kan säga. I alla fall saga. Med den traditionella inledningen ”Det var en gång…”.

”Det var en gång en kyrka som stod på ett torg. Över kyrktornet svävade molnen och fåglar flög i cirklar runt den väldiga björken strax intill. Bredvid kyrkan fanns också ett blomsterstånd, en kebabkiosk och en tunnelbanestation. Kring torget gick en tvåfilig gata. På den körde bussar och bilar.”

Responsen denna gång handlade mer om det språkliga och stilistiska än det innehållsliga:

”Inne i kyrkan var det varmt och doftade stearin. Ljuskronor lyste gyllene i det mörka **kyrko**rummet och om dagen sken ljuset in genom välvda fönster. ”

”Försök att hitta sätt att undvika alltför många upprepningar av ordet/prefixet” (Handledare nr. 2)

Inne i kyrkan var det varmt och doftade stearin. Ljuskronor lyste gyllene i det mörka rummet och om dagen sken ljuset in genom välvda fönster.

Upprepningar av prefix har varit ett återkommande problem som jag vill komma bort ifrån.

4. Research

Men min research om framförallt Jungfru Maria blev en allt mer frustrerad historia. (Myten om Eva var dock mindre laddad att undersöka.) Från feministisk litteratur till handböcker i religionshistoria till Wikipedia till katolskt lexikon. Möten med katoliker som berättar om uppenbarelser och healingerfarenheter. Debatter mellan feminister och katoliker. Min dominerande tanke blir att jag borde ha varit född in i ett katolskt hem eller åtminstone varit katolik ett antal år innan jag hade börjat skriva om Jungfru Maria. Och Maria är en alltför känd kristen biblisk person för att skriva om bara sådär. Så ungefär tänkte jag. Och efter två terminer började jag istället leta efter en kvinnlig ängel i den kristna världen. Vilket är svårt. Änglar i bibeln är av hankön. Hendebatten då? Ja men…? Kvinnliga änglar finns bara i New Agetrams. Sådana där barbiedocksvarelser med silverglittertrasselvingar. Men en urholkad dag på internet ramlade jag över den religionsfilosofiska inriktningen gnosticismen och med den; ”ängel” Sofia. Eller snarare ljusvarelsen (eonen) Sofia, som är visdomen och anses vara den kvinnliga motsvarigheten till Gud. Nu var det bara att byta ut namnet, från jungfru Maria till Sofia och läsa lite om eoner, trodde jag. Tills jag började läsa om gnosticismen och myten om Sofias skapelse. Jag kan sammanfatta det med orden: obegripligt men fascinerande.

En av gnosticismens skapelsemyter handlar om eonen/visdomen Sofia och hennes födelse av skaparguden Demiurgen. Momentet Fantasy/Sci Fi med läraren Stefan Ekman blev här plötsligt aktuellt. Har aldrig sett mig som en fantasyskribent. Gör det fortfarande inte. Men att översätta inre världar till yttre är intressant. Att gestalta det känslomässiga genom översinnliga världar. I det här fallet en egensinnig och modig eon som lämnar sitt trygga hem

för att finna sitt ursprung men går vilse i universum och hjärtskärande längtar tillbaka. Gråter, skriker och ställer till med allmän oreda i universum. Ur detta skapas, mer eller mindre, vår jord. Intressant. Kan appliceras till våra egna liv, menar jag. Att falla och känna sig förödmjukad behöver inte betyda ett misslyckande.
Därför fastnade jag för denna gnostiska myt. Vilken jag nu försöker använda mig av i min bok. Vi får se hur det går.

5. Teoretiska och praktiska kunskaper som påverkat mitt skrivande

Jag har redan nämnt Stefan Ekmans Fantasy/Sci Fi moment. Vill dock innan jag går vidare lyfta fram Ekmans tankar runt trovärdig persongestaltning inom fantasy. Han menade under föreläsningen 121201 att detaljerna hos ett översinnligt fenomen eller en varelse var viktiga. Samt att beteendet gärna kunde beskrivas så vardagligt som möjligt. Har försökt med det i beskrivningen av en ärkeängel i kapitel 3. ”Hon” är Sofia.

Hon frös så att hon darrade. Händerna var vita av köld. Ängeln skakade lått på vingarna. Skimrande dun singlade ned mellan dem. (…) Det frasade från ängelns högra vinge, frost hade bildats på de yttre fjädrarna.

De två uppgifterna/momenten som framförallt har påverkat mitt skrivande är:

1. Parafrasen på Madame Bovary berättat utifrån två olika fokalisatorer. Jag använde mig av tredje person och imperfekt men den här gången övergav jag det objektiva berättandet och gick istället in i fokalisatorn och berättade inifrån henne. Allt blev sett genom fruns ögon, genom hennes temperament, hennes ordval. Det fanns ingen objektiv berättare alls. Likaså med maken, jag gick in i honom, blev honom, men inte i jagform utan jag behöll tredje person imperfekt formen; en inre monolog i tredje person. Det var berikande och roligt, och skrivandet fick en helt annan skjuts än annars. Det objektiva berättandet hindrade inte flödet. Madame Bovary bubblade på, men innanför hennes egna karaktärsgränser. Likaså maken.

2. Essäuppgiften, den stora. Har alltid tyckt om att skriva akademiska uppsatser, svenska och statsvetenskapliga uppsatser på B och C nivå blev givande att arbeta med. Att se kritiskt på debatter och artiklar, jämföra med vad andra har skrivit och själv analysera med hjälp av de metoder jag då hade (i två av uppsatserna använde jag *diskursanalys*, en metod att analysera text och därigenom komma fram till dolda

värderingar och budskap). Att vandra fritt i dialog med annat skrivet material är något som passar mig mycket bra.

När det gäller delmomentet att skriva utifrån en tredje person, att bli denna person (såsom inslaget i Björn Larssons Madame Bovaryuppgift) inspirerade det momentet mig vid ett flertal tillfällen i mitt eget projekt. Har stundtals haft svårt att komma nära karaktärerna i berättandet, deras egna röster får inte komma till tals – kan bero på att jag inte har förstått hur jag ska låta berättarrösten bli ett med karaktären. Men efter den uppgiften fann jag något av den inre rösten i tredje person. Tyvärr har jag fortfarande svårt med att ”bli” karaktären. Det objektiva berättandet tar över, kan ha att göra med rädslan att bli övertydlig. Samt att responsen från handledare nummer ett dröjer sig kvar. I andra kapitlet, i detta utdrag, har huvudkaraktären Sofia precis anlänt till himmelen för att möta änglar, kristna änglar. Här inväntar hon en hotfull utfrågning av en ärkeängel. Ett försök att visa på inre röst, alltså.

”Det stillnade, avstannade.
Hon väntade. Orörlig, det var fruktansvärt att vara här, men nu var hon här. Inte röra sig, då kommer inga knivar in. Bara stilla. Tänka på annat. Tänka på det som skulle komma. *Utfrågningen.* Tänk på det. Den skulle snart börja. De visste hennes ärende. Hon var tvungen att gå igenom denna dörr. Lukten av is fanns redan i Pleroma[1]. Inget hände på ett tag. Och så.”

När det gäller delmomentet essä så blev den genren en inspiration till att undersöka och debattera frågor även i projektet. Diskuterandet är för mig underhållande, att följa kunskaper och olika åsikter utan att ta ställning för och emot. Här är ett exempel ur kapitel elva när Sofia och fröken Iris Sommer sitter på en äng och fröken Sommer berättar om Max Weber, en sociolog från slutet av artonhundra talet och hans syn på hur industrialismen har påverkat västvärlden i synen på religionen.

Fröken Iris sträckte ut handen och lät en humla landa på handflatan. Den kröp fram och stannade på hennes livslinje. ”Och därför förlorar tillvaron sin förtrollning den hade i historiens begynnelse.”
Sofia andades djupt.
”Berätta hur det var under historiernas begynnelse!”
Iris ändrade ställning och lade sig på sidan.
”Människan under medeltiden, ja den tidiga människan, trodde på flera gudar och demoner och andra andliga varelser och att de befolkade och besjälade både himmel och jord.”
”Oj!”, sa Sofia.

[1] Pleroma är gnosticismens universum, ett slags svar på den kristna himmelen. Det är där ”fullheten” finns och där är samtliga eoner (28-30 st.) finns i ett led och där finns Urkällan (en slags Gud).

”Det var en engelsk 1600-talsfilosof som fick stora delar av Europa att tro mer på vetenskapen än på religionen. Och det fanns andra samtida farbröder som sade att avförtrollningen av världen skulle vara fullbordad när vetenskapen ersatte all religion.”
”Men…”, sa Sofia och bet på långfingernageln.

Jag vill också peka på TV- manusmomentet. Inspirationen därifrån kan ha att göra med det samhällsmässiga inslaget i TV serien ”Bron” vilken vår lärare visade exempel ur. Samhällssatir tycker jag om, använde mig därför av den genren i TV manusuppgiften. Jag drog in en vid det tillfället aktuell debatt om rasistiska stereotyper i Tvscenen (*Tintin* på Kulturhuset/*Liten Skär* av Wirsén). Min ambition är att även få in samtidssatir i bokprojektet. Här nedan ett utdrag ur kapitel tio. En hemlös alkoholist försöker ta sig över torget där Sofia står. Han är mycket berusad.

Till slut föll han huvudstupa framför en rad affischer uppklistrade på tunnelbanestationens entré. Samtliga föreställde en allvarlig man i slips och kostym. Med stora bokstäver var det textat på affischerna ”Du skapar ditt eget liv; välkommen till Rationella Partiet”. Den berusade kravlade sig upp och raglade vidare till närmsta buskage och spydde rakt ner i rabatten. Hans vänner tjoade högt. Den kortväxte applåderade

Även Jan Sigurds föreläsningar om teatermanus och de nödvändiga inneboende konflikterna mellan karaktärerna, i allt, har varit betydelsefulla.
Detta har jag försökt applicera på min egen text genom att framhäva olikheter och motsättningar i klass, yrke, mål, medel, känsla, utbildning . Och att inte skriva ut det, utan låta det komma fram mellan raderna. Det är svårt. Vissa partier i dialogerna har ingen dynamik alls. Antar att för mycket sägs. Samt att det blir för lite motsättning.
I alla fall, jag har försökt mig på en motsättning ”mellan raderna” i en scen där fröken Iris Sommer och prästen Vincent möts strax innan hon blir avskedad som städerska i kyrkan. Revideringen skedde också efter respons från handledare nr 2 som menade att det var för lite dynamik mellan Sommer och prästen i detta kapitel. Vilket jag definitivt höll med om. Utdraget är ur kapitel fem. Första repliken är pastor Vincents.

”Vi har en fin anda här i kyrkan. Vi lyssnar, stöttar och finns när det behövs . För våra behövande, vilsna själar.”
Näsborrarna vidgades, som om han vittrade något. ”Är det livet som tynger er, fröken Iris?”
Hon såg på prästen.
”Nu förstår jag inte riktigt?”
Pastorn log mjukt, lade huvudet på sned.
”Ni arbetar mycket.”
Hon svarade inte, stod bara kvar med korslagda armar. Men blicken var intensivt riktad mot den välmenande äldre mannen.”

Eftersom en återkommande kritik har handlat om övertydlighet vill jag nu visa ett exempel på det och hur jag har försökt att revidera det. Scenen nedan (ur kapitel 23) är när Sofia och fröken Sommer umgås en kväll. Saker och ting ställs på sin spets. Denna kväll, innan julhelgen, blir fröken Sommer berusad. Sommer vill att ängel Sofia också ska festa, vilket inte Sofia vill. Här kommer den oreviderade versionen, förkortad. Jag går inte in på det språkliga (vilket det också fanns kommentarer om). Första repliken sägs av fröken Sommer.

”Jag börjar tröttna på att dalta med dig.”

Hon sträckte hastigt fram glaset så att lite av innehållet skvimpade över.

Sofia kröp upp mot soffans ryggdynor. Kände det sträva tyget mot sina vader, den strävheten hon hade blivit så bekant med. Lågt sa hon;

”Jag kommer att lämna jorden snart. Om sex dagar.”

Fröken Sommer gick bort mot bokhyllan som på lina. Med ett grogglas istället för ett paraply.

”Det är lika bra. Du är för klen för allting. Jag förstår inte att du inte redan har åkt. Du verkar ju inte ha något kul. Vad gör du här egentligen?”

Vad hon sluddrade. Sofia satte sig upp och såg rakt på Iris.

”Vad gör du här?”

Responsen från handledare samt klasskamrat handlade, negativt sett, om risk för övertydlighet. Handledaren ansåg att jag borde vara försiktig så jag;

”… inte blir övertydlig i gestaltningen av en berusad/olycklig IS. (…) Dina läsare bör själva få göra jobbet att dra slutsatsen att hon mår som hon mår – tror du inte att de kan göra det med ett mer sparsmakat underlag?”

Här kommer då en reviderad version. Ville pröva att ge fröken Sommer ett mer lättsamt beteende för att bättre kunna gestalta det mörka i henne.

”Nej, fröken Sommer, jag vill inget ha.”

Men Sommer släppte inte den märkliga blicken på henne.

”Men jisses, ta.”

Hon sträckte hastigt fram glaset så att lite av innehållet skvimpade över.

Sofia kröp upp mot soffans ryggkuddar. Kände det sträva tyget mot sina vader, den strävheten hon hade blivit så bekant med här på jorden. Lågt sa hon;

”Jag kommer att lämna jorden snart. Om sex dagar.”

Fröken Sommer gick bort mot bokhyllan som på lina. Med grogglas istället för ett paraply.

”Det finns roliga sugrörsdrinkar. Undrar om jag har en påse partykit kvar, bland besticken. Måste kolla. Just det, lämna jorden var det. Du? ”

Ett snedsteg fick henne mjukt in i bokhyllan. ”Vad gör du här egentligen? Har du nå´t kul, eller? Du? Finns det sugrör för vuxna?”

Som hon sluddrade. Sofia satte sig upp och såg rakt på Iris.
”Vad gör *du* här?”

Vill också lyfta fram ett författarbesök. Före detta eleven och författaren Helena Thorfinn besökte oss under våren (7/5-12) och talade om sin roman *Innan floden tar oss*. Hon pekade på ett inslag i gestaltningen av relationer som jag har velat använda i mitt skrivande. Nämligen den att det ofta finns dolda konflikter mellan människor, märkliga, underliggande motiv som får människor att bete sig klumpigt och irrationellt, samt hierarkier som är subtila och därför osynliga. Hon menade att konflikter är något att ta fasta på i berättandet, men inte de öppna utan det förtryckande spelet som finns dagligdags i relationer. Maktspel helt enkelt. Härskartekniker är ett annat namn. Det vore intressant och önskvärt att ha en diskussion om detta på författarskolan, om inte annat. Jag vill i alla fall undersöka det närmare.

6. **Respons i allmänhet**

Majoriteten av responstillfällena har varit mycket konstruktiva! Enligt mig har det i grunden berott på följande;
Jag vet att den som ger respons tycker om mitt sätt att skriva. Det är nödvändigt, för mig Vet jag det fyller den negativa kritiken sitt syfte. Läsaren (och därmed responsgivaren) har uppmärksammat de detaljer jag själv har varit stolt eller åtminstone lättad över. Den ofärdiga texten har tolkats med uppmärksamhet, intresse och nyfikenhet. Det språkliga har uppskattats. Märker jag det får jag förtroende och kritiken kan därmed levereras. Och då kan jag ta emot hur mycket skäll som helst. Faktum är att kritiken jag mottar under ett textmöte oftast gäller de inslag jag själv , innan responsmötet, har hunnit kritisera mig för. Men så klart, ofta blir jag också förvånad över de brister jag själv inte hunnit upptäcka men som respondenten gör mig uppmärksam på. Tummen upp för det.
Vilken intention responsgivaren har är avgörande. De gånger det inte har varit konstruktivt är de gånger jag undrar (lånar tankegången från läraren och författaren Björn Larsson som presenterade den under författarskolans introduktionsvecka) om responsgivaren ”vill min text väl”. Vill responsgivaren inte min text väl ska jag inte fortsätta lyssna. Ett gott råd. Kan således vara bra att ibland ana ugglor i mossen. Samt inse att en hund möjligtvis kan ligga begraven.
Vad har då responsen handlat om? Den negativa men ack så nödvändiga responsen har berört områdena;

1.Övertydlighet, med släktingen 2. stereotypen. Men tycker nog att rädslan för stereotyper kan ibland leda till en humorlös text. 3.För många adjektiv och adverb. 4. Besvärlig prosa; som läsare faller man ur texten för att meningarna är för korta. Man kommer inte in i texten, finns inget att kliva in i, jag bygger inte upp tillräckligt med miljö och skeende för att man ska kunna få ett läsflöde. 5. Tungt och tjatigt och tråkigt.
Det som är bra då?
Av det jag har fått höra och läsa kan det vara; roligt, dramatiskt, passionerat, engagerat, bra miljöbeskrivningar, trovärdiga och intressanta karaktärer och bra dialog. Stark berättarröst. Och att jag ”bråkar” (problematiserar kanske?) med mina ämnen.

7. Kurslitteratur som har inspirerat mig

Stephen Kings handbok *Att skriva: en hantverkares memoarer* har varit mycket användbar. Den har jag tillämpat mycket i romanprojektet. Framförallt hans åsikt att anföringsverbet helst ska kunna stå själv, utan adverb. Helt enkelt ”…, sa han.” Inte ”…,sa han gällt och upprört.” Situationen i sig ska vara så stark att ett adverb inte ska behövas. Undvikandet av adjektiv är också ett råd som återkommer.
Det har också varit mycket givande att ha uppgifter nära läsning av skönlitteratur. Inspirerande både språkligt och innehållsmässigt. Så var det med uppgifter knutna till verk såsom F. Scott Fitzgeralds *Den store Gatsby*, Gustave Flauberts *Madame Bovary*, Sofokles, *Antigone* och Tomas Tranströmers *Samlade dikter 1954-1996*. Katarina Frostensons essä *Skallarna* var en aha upplevelse. Att man kunde skriva så drömskt och ändå räknas in i essägenren.
Astrid Lindgrens *Det gränslösaste äventyret: om böcker och att skriva för barn* var en bra bok. Nog inte så tankeväckande, mer en njutning att läsa just för att hon är hon.
Vill också lyfta fram samtidslyriken, som Åsa Maria Kraft visade utdrag från under sitt lyrikmoment.
Naturligtvis har också de textutdrag ur kursens handböcker och skönlitterära verk varit inspirerande, till viss del. Men angående handbok så är, som sagt, Stephen Kings bok den som har varit mest användbar.

8. Struktur och skrivprocess i allmänhet

Jag ser mig som rätt strukturerad. Har ett tydligt synopsis från kapitel ett till sista kapitlet som jag följer tämligen kronologiskt. Har dock på senare tid i mitt skrivande hoppat mellan olika

scener, vilket har lett till svajighet, men det kan nog mer bero på ovanan av att skriva icke-linjärt. Kan också bero på vanan och lusten att skriva små korta berättelser, i novellform. Däremot, att skriva regelbundet är ett mål jag går emot. Borde på denna punkt bli mycket mer strukturerad. Jag ser det som självklart att jag ska skriva kanske fyra timmar per dag, på förmiddagarna. Arbetar jag dagtid borde jag skriva minst två timmar, kvällstid.

Jag skriver två till fyra gånger i veckan med ojämn timfördelning. Ja, här finns en hel del att styra upp, att få bort bristen på regelbundet skrivande. Men å andra sidan, som David Morley i The Cambridge Introduction to Creative Writing (2007) tar upp, innebär även ett tänkande på sin bok att jobba vidare på den. Och där måste jag nog säga, jag grunnar på problem, hur jag ska lösa olika delar, hur jag kan gå vidare. Och ibland, när jag väl sitter framför datorn, bär det frukt, som jag har grunnat på.

Så kommer stunder när problemen försvinner. När situationen i berättelsen stiger fram, stark och ny. Har inte med det idealiska flödet av ord att göra. Snarare är det en stämning som tar över.

Musik under skrivandet kan hjälpa mig. Vill gärna läsa igenom det skrivna under tystnad. Samt läsa högt. Ett bra sätt att få syn på textens brister.

Jag behöver inte bli klar med ett kapitel för att kunna gå vidare till nästa. Men jag behöver nå till slutet. Vet när jag lämnar det ofärdiga kapitlet att jag snart borde återvända till det för att revidera det språkliga och det innehållsliga. Ibland återvänder jag omgående och smider medan järnet är varmt. Men om järnet hinner kallna, vilket det gör då tiden hinner rinna iväg längs glömskans Letheflod, blir texten kall att möta. Svårt. Det som hjälper mig vidare, som aktualiserar skrivandet och reviderandet är responsen från skolan, från mina vänner och handledare. Då fräschas texten upp. Den behöver andras ögon, bekräftelse.

9. **Genre**

Jag kan kalla det jag skriver för magisk realism. Saga kan vara en annan genre. Men egentligen tycker jag inte den passar in helt i någon av dessa genrer. Samtidssatir i sagoform? Idéroman, kanske. Känns lite hybris att våga påstå att det är en idéroman, en sådan genre tillhör ju endast de riktigt stora författarna. Handledaren har återkommit några gånger till uttrycket ”ett tankeexperiment”. Ja, jag vet inte. Tycker texten är svår att rymmas i en genre. Snarare har den fler genrer i sig. Antingen är detta en brist eller också är det bra. Vi får se.

10. **Utvecklingsområden**

Rent språkligt behöver jag arbeta bort kommateringar och adverb till anföringsverb och användandet av adjektiv i största allmänhet. Brist på gestaltning i prosan; karaktärerna blir sällan, om det inte är planerat, utsatta för något överraskande, något ovidkommande men ändå plötsligt. Det lunkar på, alltihopa. Även när de ramlar och drattar på ändan och blir upprörda finns det inget i prosan som rör till det.
Övertydligheter har jag redan varit inne på. Det handlar framförallt om att få bort dessa i dialoger. Kan ha att göra med min bakgrund inom teatern. Där sägs ju i uppgörelsescener nästan allt i replikerna, naturligtvis ska det ju även här kunna läsas mellan raderna, men i uppgörelsescener är det oftast i replikerna handlingen avgörs och relationerna blir påverkade.
Pronomen i inledningen av meningar. ”Hon såg upp. Hon såg ned. Hon gick fram”. Ibland kan det dyka upp en och samma pronomen fem - tio gånger i sträck. Och med det följer rak ordföljd vilket blir tråkigt at läsa och skriva i längden. Ett gissel.

Nu har jag framförallt problem med berättarformen, och på andra plats kommer tempus. Ska jag behålla preteritum? Funderar över presens. Berättarformen är nu genom två fokalisatorer. Det blir ibland svårt, för långt bort från sagogenren. Därför att realismen och mina försök att psykologiskt skildra karaktärerna tynger ned sagostämningen. Det blir två genrer som inte befruktar varandra.

Har därför funderat och i vissa kapitel redan nu lagt in en sagoberättarröst som har ett direkt tilltal till läsaren. Säger ”Vår Sofia”. Och i och med det känns det som om presens kan fungera bättre.

Vet inte i nuläget hur jag ska göra.
Innehållsligt finns en del problem: Ett är hur jag ska få fram Sofias ursprung och den suggestiva värld hon kommer från när hon väl befinner sig på jorden. Realismen tar lätt över.
Ett annat problem är hur jag bryter upp kapitel 3. Det handlar om gnosticismen och dess Pleroma och Sofia som eon och skapelsemyten. Nu är detta i ett enda kapitel. Min handledare menar att jag borde bryta upp den i mindre delar som blir inslag i berättelsen. Har prövat det i skrivande stund, men märker att händelserna i Pleroma vilka bidrar till en fantasystämning då krockar med den sagoaktiga texten i en allt högre grad. Vi får se.
Researcharbete om coach på arbetsförmedling och försäljare inom telemarketingsbranschen står på en liten lista, också.

11. Avslutning

Den skönlitterära texten är under bearbetning. Enkelt uttryckt; boken är inte klar. Konstigt vore annat. Vi är i mitten av januari månad. Manus skall vara klar för tryckning i slutet av mars. Mina akademiska reflektioner blir därför stundtals som att spika i sand.
Uppgiften är alltså att det akademiska tänkandet ska appliceras på en konstnärlig process. Svårt därför att processen är varken i sitt slutskede eller i sin linda.
Jag menar att det främsta syftet med denna uppsats måste vara att få syn på sitt eget skrivande. Delarna i en helhet. För mig har det lett till följande;
Fenomenet att klistra in sin process i en akademisk text, kursivera den och vifta med pekpinne över de arma orden har bidragit till, i ren självbevarelsedrift, att processen ändrar form, rusar till sin ursprungssida, viskar till de gamla orden som tryggt ovetandes står kvar; ”Grabbar, det finns en hel del adjektiv kvar här! Pys! Stick! Eller, ska du vara kvar? Ok. Men..? Ta på dig en ren skjorta i alla fall. Och kamma till dig.”
Därav en mer lös sand än innan.
Men det har också varit roligt att skriva uppsatsen! Om min egen text. En lite udda primärlitteratur, kan jag nog kalla det.

/Ewa Maria Myhrlin, Stockholm, den 6 januari 2012

Källförteckning

Kurslitteratur

Hägg, Göran (2004) *Nya författarskolan,*

Stephen King *Att skriva, en hantverkares memoare*r

Queneau, Raymond (2005) *Stilövningar 1903-1976,*

Fitzgerald, F. Scott (2010). *Den store Gatsby,*

Flaubert, Gustave, *Madame Bovary,*

Sofokles, *Antigone* (2003),

Tranströmer, Tomas (2011). *Samlade dikter 1954-1996,*

Fioretos, Aris och Frostenson, Katarina (2011) *Skallarna,*

Lindgren, Astrid (2007) *Det gränslösaste äventyret: om böcker och att skriva för barn.*

Övrig litteratur/Research till projektet

Edgardh – Beckman *Sofia - Den vishet vi förkunnar* //Tro och Tanke 1996:2

Åsberg Eva *Skapad till Guds avbild*

Weber, Max ”Religionen, rationaliteten och världen” Argos/Palmkrons förlag

Dahlin, Bo ”Om undran inför livet” Studentlitteratur (2004)

Internetkällor till projektet

http://sv.wikipedia.org/wiki/Gnosticism

http://www.brobyggarna.org/438.arvsynd.html

http://sv.wikipedia.org/wiki/Sofia_(visdom)

http://www.signum.se/archive/read.php?id=116

http://www.gnosis.org/sophia.tale.html

http://www.rosenberg.se/_artiklar/vasterlandskaundantaget.html

http://luk.se/gnosticism.htm

http://www.newsmill.se/artikel/2011/03/13/d-rf-r-r-konservatismen-stark-hos-de-unga (Samt de efterföljande kommentarerna, mycket intressanta).

http://www.expressen.se/debatt/var-saknad-efter-jungfru-maria/ En mycket intressant debatt mellan Jungfru Maria kritiker och Jungfru Maria förespråkare, se även länken nedan; http://www.svd.se/kultur/jungfru-maria-da-och-nu_1731275.svd

liksom denna; http://www.dn.se/kultur-noje/debatt-essa/mariabilden-anvands-for-att-bevara-kvinnors-underordning